

cietur. Quod ad secundum attinet, ob-
servo, eas causas per appellationem
abs iudicio Suffraganei ad Metropolita-
num deferri, quæ in utilitate privatorum
versantur, in quibus servanda est forma
iudicii; in quibus denique ii, quorum
interest, possunt hinc actoris, illinc rei
personam sustinere. Si autem tales sint
causæ, in quibus versatur bonum pu-
blicum, aut in quibus iudicii forma ex
canonum præcepto servari non debet,
aut denique in quibus iis, quorum in-
terest, nequeunt actoris vicem sustinere,
nec reum habent, contra quem actio-
nem instituant, tum non appellatio, sed
querela proponitur. Exemplum est in eo,
qui conqueratur apud Metropolitanum
de Episcopo, propterea quod Episco-
pus non obstantibus causarum adjunctis,
quibus ex Tridentino Concilio dis-
pensandum esset à matrimonialibus de-
nunciationibus, nihilominus dispensare
renerit; quia scilicet causæ istæ extra
figuram iudicii cognoscuntur, uti liquet
ex cap. 1. sess. 24. de ref. matrim. Ne-
que his opponatur capitulum 1. de of-
fic. Legati, ubi Alexander III. duplicem
agnoscens in Cantuariensi Antistite dig-
nitatem, id est Metropolitanam, & Lega-
ti Apostolici, ait, non aliter uti Metro-
politano posse iudicare, quam si cau-
sæ ad ipsum per appellationem referan-
tur, ast uti Apostolicum Legatum etiam
eas causas definire posse, quæ ad eum
per querimoniam deferrentur. Siquidem
observo, ibidem nomine causarum per
querimoniam referendarum intelligi non
eas, quæ in forma iudicii proponi non
possunt, has enim etiam jure Metro-
politico licuisset definire Episcopo Can-
tuariensi; sed eas, quæ in forma iudicii
erant proponendæ, quæ sanè in prima,
ut adjunct, instantia, ne sub prætextu
quidem querelæ, proponi non potuis-
sent coram Metropolitanò, idque, ut
iudiciorum ordo servaretur, qui postu-
lat, primum apud Episcopum iudicium
institui; tum demum autem proponi etiam
potuissent ex sententia Alexandri III.

coram illo Archiepiscopo tanquam Le-
gato Apostolicæ Sedis, quasi querela
proposita Legatus ad se posset avocare
causas apud Episcopos cæptas, necdum
ad finem perductas, quemadmodum li-
quet ex toto rescripti contextu, præser-
tim in cap. un. de officio Legati in col-
lectione 1. Decretalium. Has causarum
avocationes olim receptas fuisse, nos
dubitare non sinit Concilium Tridenti-
num in cap. 20. sess. 24. de ref., ubi
ad tuendam Episcopalem jurisdictionem
certus fuit impositus modus. Itaque ut
hæc invicem concinant, concludo, ad
Archiepiscopum tum demum per modum
querelæ confugi posse, cum non agitur
de causis in figura iudicii expediendis,
& in quibus frustrâ appellandi facultas
speraretur. Neque enim in istis adeo
libera relinquenda erat Episcopis infe-
rioribus voluntas, ut nulli superiorum
iudicio subjacerent, concedendaque sal-
tem querela ad Archiepiscopum defe-
renda, ubi deficeret penitus appellatio.

Alia Metropolitanorum in Suffraga-
neos exercenda potestas est, ut illos pos-
sint ad Provinciale Concilium convocare,
atque adigere, quemadmodum superius
dictum est, ubi de Provincialibus Con-
ciliis ageretur. Eò spectat antiquus ille
ritus, quò Episcopi jurejurando sese
obstringebant Metropolitanò, quum con-
secrarentur, ut quotannis ad Sedem
Metropolitanam accederent, cap. 4. in
fine de jurejurando, propterea quod ni-
mirum quotannis Provincialis Synodus
celebraretur; quemadmodum qui ordi-
nabantur à Pontifice Romano, sponde-
bant, se quotannis Apostolica limina
visituros, vel per se, si diocesis non
procul ab urbe distaret, vel per procu-
ratorem, si in remotis agerent, nisi
chirographo misso se ab ea obligatione
certis ex causis liberari postulavissent,
can. 4. dist. 93. Postquam verò conse-
cratio Episcoporum fieri cæpit apud Se-
dem Apostolicam, & idem jusjurandum,
quod olim Metropolitanis consecranti-
bus præstabatur, præstari cæpit Ponti-
fi-

fici Maximo, Episcopi spondere cœpe-
runt, se quotannis Apostolica limina vi-
situros, seu ad Sedem Apostolicam
ituros, nisi ab ea obligatione Pontificio
rescripto absolventur, dicto cap. 4. de
jurejurando, quamquam Sixtus V. in
sua constitutione, quæ incipit *Romanus
Pontifex*, huic obligationi certum modum
adjecerit, inter cætera contentus, ut
singulis trienniis Episcopi eadem limina
visitent, aliis etiam, pro ratione remo-
tarum provinciarum, visitatione ad qua-
driennium, vel ad quinquennium, vel
etiam ad decennium prorogata. Post hæc
observata intelligimus, quare Tridenti-
num Concilium in sess. 24. cap. 2. de re-
form. vers. *Nec Episcopi* declaraverit, Epis-

copos adstringi non posse, ut quotannis
ad Sedem Metropolitanam accedant, quod
intellige extra causam Concilii Provin-
cialis. Neque enim Episcopi Suffraganei
idem jusjurandum, quod olim præsta-
bant, hodie amplius præstant Metro-
politano suis utpotè à quibus amplius non
consecrantur.

Denique ea potestas in Concilio Tri-
dentino sess. 23. cap. 1. de reformat.
reservata fuit Metropolitanis, ut, si Suf-
fraganeus velit abesse à Diocesi, cau-
sas illi discutiant, & in scriptis probent;
quamquam, ubi recepta est constitutio
Urbani VIII. anni 1634. die 7. Decem-
bris, earum causarum discussio, ac pro-
batio hodie Pontifici Maximo reser-
vetur.

CAPUT III.

De potestate Archiepiscoporum, Primatum, & Patriarcharum in Ecclesias, & Subditos Suffraganeorum.

Huc referendus est iterum titulus 10. lib. 1., & titulus 28. lib. 2.

Quòd Archiepiscopi, iisque superio-
res Prælati suppleant defectus, cor-
rigantve excessus suorum Suffra-
ganeorum, colligere facillè possumus,
valere ipsos, & utilitati Ecclesiarum Ca-
thedralium in sua Provincia existentium
certis in casibus iudicando prospicere,
& privatorum in eadem Provincia con-
sistentium commodis, ubi opus videat-
ur, consulere, can. 1. dist. 21., can. 2.
caus. 9. quæst. 3. Non tamen id Præ-
latis eisdem, quandocumque eis libuerit,
est concedendum, ne aliàs Suffraganeo-
rum potestas turbetur. Quod primum
attinet ad Ecclesias Cathedrales suffra-
ganeas, deputabunt quidem Archiepis-
copi Æconomos Sede suffraganea vacan-
te, si Capitulum Sedis suffraganeæ id
facere negligat, Concil. Trident. sess. 24.
de ref. cap. 16., juncto can. 48. caus. 12.
quæst. 2., & cap. ult. de suppl. neglig.
Prælat. in 6., vacantia beneficia à negli-

gentibus Ordinariis non collata ipsi con-
ferent, cap. 3. & 5. de suppl. neglig.
Prælat., & alia his similia, in quibus,
uti in capite præcedente dictum est, jus
devolutionis explicatur; sed ubi nullus
sit cohibendus Prælatorum inferiorum
excessus, aut nullus suppleendus defectus,
certis limitibus Archiepiscoporum juris-
dictio coërcetur, quos minimè transgre-
diantur. En paucis descriptam, & ad
quatuor summa capita redactam in hac
parte metropolitanam jurisdictionem; ni-
mirum primum est respectu honoris,
quem Ecclesiæ inferiores debent Eccle-
siæ Metropolitanæ: alterum est respectu
conformitatis in tota Provincia in omni-
bus Ecclesiis duce Metropolitanò obser-
vandæ: tertium est respectu illorum lo-
corum, quæ licet in Provincia Suffraganei
sita sint, abs jurisdictione tamen ejus
proponuntur exempta: quartum denique
in visitatione consistit. Singula breviter
percurramus. N 2 Igi-

Igitur in primis poterit Archiepiscopus quaedam curare in Ecclesiis Suffraganeorum, quibus certus honor à Suffraganeis Ecclesiis erga Metropolitanam deferatur: atque huc refertur facultas mittendi Quæstores in totam Provinciam causa erigendæ, vel reparandæ Ecclesiæ Metropolitanæ, non quidem jubendo, ut eleemosynæ à Provincialibus tribuantur, sed rogando, monendo, cap. 1. de pœnitent. & remission. in 6. Neque enim Episcopi suffraganei eos impedire possunt quamquam facultatem habeant investigandi, nunc reverà ii fuerint ab Archiepiscopo missi. Neque in contrarium dicas, in Concilio Tridentino abolita fuisse Quæstorum officia, sess. 5. cap. 2. in fine, & sess. 21. cap. 9. de reform., id enim tantummodò pertinet ad pravos illos Quæstores, qui eo tempore falsas indulgentias venditabant, quorum abusus jampridem damnaverat in Lateranensi Concilio Innocentius III. in cap. 14. de pœnit. & remission., Clemens IV. in cap. 11. vers. *Compescendi* de hæreticis in 6., & Clemens V. in Clementina 2. de pœnit. & remis.

Secundò poterit Metropolitanus ea in tota Provincia statuere, ex quibus unitas disciplinæ in eadem emergat. Quamquam enim verissimum sit, unitatem Ecclesiæ in fide consistere potissimum, nec repugnare unitati varietatem disciplinæ, imò & hanc plurimum conferre ad elegans quoddam Ecclesiæ ejusdem decus, & ornamentum; quia tamen ideo varietas disciplinarum ex eo est opportuna, quod quæ uni Regioni conveniunt, non satis apta esse alteri possunt, facile sequitur, maximè enitendum esse, ut in una Provincia una, eademque disciplina servetur; quum inverosimile non sit, populum in una Provincia consistentem facilè eisdem moribus regi, & uno veluti agendi principio commoveri. Hæc ratio est, quare Toletani Patres in can. 13. dist. 12. constituerint, ut omnes Provinciales unum, eundemque in psallendo tenerent modum, quem

in Metropolitana Sede novissent institutum, nec aliqua diversitate cujuscumque ordinis, vel officii à Metropolitana se paterentur Sede disjungi. Hæc ratio est, quare in can. 31. de cons. dist. 1. cautum legamus, ad celebranda divina officia ordinem, quem Metropolitanus tenent, comprovinciales observare debere, quemadmodum etiam legitur in can. 31. de consecr. dist. 2. Hæc ratio est, quare Innocentius III. nonnullas exhibens Cantuariensi Episcopo regulas ad simoniacos coercendos in cap. 30. de simonia, eum monuit in fine, ut Episcopis suis injungeret, ut eam formam per suas dioceses observare studerent. Quæ tamen ita intelligenda sunt, ut nihil detrahatur illis, quæ aut probabili consuetudine, aut singulari privilegio in aliqua diocesi recepta deprehendantur, quum evenire quandoquæ possit, ut uni diocesi conveniant, quæ in aliis fortè diocesis minus opportuna, aut congrua forent. Hinc fluit, ut ad jurisdictionem Archiepiscopi pertineat, pravos in Provincia subortos mores damnare, damnandosve Suffraganeis Episcopis præscribere, cap. 3. de institution., cap. 11. & 18. de filiis presbyter., etiam publicato in singulis totius Provinciæ Ecclesiis edicto, argumento cap. 1. de suppl. negligent. Prælat. in 6. Hinc etiam fluit, ut Archiepiscopi certis personis interdicerent, ne in aliqua diocesi Provinciæ prædicationem evangelicam ob-eant, quando nimirum prævident, ex aliquorum dolo vel mores, vel disciplinam posse corrumpi, cap. 11. de privilegiis. His proximum est, quod statutum fuit in Tridentino Concilio sess. 23. de ref. cap. 18. in fine, nimirum ut quando in Provincia aliquot sunt dioceses adeo inopes, ut in iis ex Ecclesiarum redditibus clericorum Seminarium erigi commodè nequeat, Archiepiscopus cum duobus Suffraganeis Episcopis Cathedrali se ligat, in qua Seminarium ipse erigat, atque instituat ad clericalem totius Provinciæ utilitatem.

Ter-

Tertiò etiam enitere potest Metropolitanorum jurisdictionis in locis exemptis, quæ sita sunt in Provincia; quò pertinent duo Concilii Tridentini decreta. Primum extat in sess. 5. cap. 2. de reform., ubi Metropolitanis conceditur, ut ipsi tanquam Sedis Apostolicæ delegati compellant Abbates, & regulares Prælatos, qui præsent monasteriis in nullius diocesi existentibus, & quibus unitæ sunt Parochiales Ecclesiæ, ut divini verbi prædicatio fiat, & populus sacris in mysteriis erudiat. Alterum extat in sess. 25. de regularibus cap. 8., ubi conceditur facultas Metropolitanis, ut ipsi tanquam Sedis Apostolicæ delegati convocare possint Monachos existentes in monasteriis, qui nec Episcopis subsunt, nec suos habent ordinarios regulares visitatores, ut se in Congregationes erigant, vel erectis Congregationibus aggregentur, ita ut si Monachi, Metropolitanano instante, id exequi minimè curent, monasteria illorum subdantur Episcopis, in quorum diocesis sita sunt, tanquam Sedis Apostolicæ delegatis.

Postremò, & maximè quidem præceteris, enitet potestas Archiepiscopi in Ecclesias Suffraganeorum in eo, quod istæ Archiepiscopi visitationi non semel tantum, sed iterum, iterumque subiacent, ita ut dum Archiepiscopus eas visitat, possit ea, quæ reformatione, correctioneve indigent, reformare, aut corrigere, confessiones illorum, qui subditi Suffraganeis sunt, audire, pœnitentes absolvere, pœnitentias injungere salutare, ad emendationem cleri, & populi salubribus monitis intendere, si quos delinquentes invenerit, mandando Suffraganeis, ut juxta disciplinam canonum puniantur, nisi de reis, quorum notoria crimina sunt, agatur; hos enim Archiepiscopus ipse punire poterit, quasi respectu eorundem de negligentia Suffraganeus redarguatur; item ut possit Archiepiscopus visitans procuracionem accipere, & ab iis Ecclesiis, locis, vel personis, à quibus acciperet occasione visi-

tationis Ordinarius, & juxta modum à sacris canonibus præstitutum, cap. 16. de præscription., cap. 6. 14. 22. de censibus, cap. 1. & ult. eod. tit. in 6., juncto capite 3. Tridentinæ sessionis 24. de reform. Quod de visitandi facultate dicimus, extenditur etiam ad monasteria Suffraganeorum potestati subjecta, sive virorum sint, sive fœminarum, item ad pia sive opera, sive loca, quæ ipsorum Suffraganeorum visitationi jubjiciuntur, dicto cap. 1. de censibus in 6., quod verum est, etiam si Suffraganei negligentes minimè fuerint, etiam si Metropolitanus non fuerint à Suffraganeis requisiti, dicto cap. ult. de censibus in 6. Quando verò visitatio illa Ecclesiarum, quam Sancti Patres veluti maximè opportunam perpetuè crediderunt, ut fidelium utilitatibus consuleretur, non solum ubi de Episcopali, sed etiam ubi Archiepiscopali officio ageretur, aliquando tamen visa potius fuit pernicioza, propterea quod aliqui identidem prodierint Metropolitanus visitationem potius in sui, quam in provinciæ utilitatem peragere moliti, unde quandoquæ visæ sunt ex his visitationibus & Suffraganeorum jura, & res Ecclesiarum suffraganeorum benè pacatæ turbari; non quidem visitationes easdem aboleri decuit, sed potius visitationibus illis certum modum imponi. Primò igitur cautum est, ne Metropolitanus bis in anno suffraganeas Ecclesias visitent, argumento canonis 11. caus. 10. quæst. 1., cap. 6. de offic. Archidiacon., cap. 16. de offic. Jud. ordinar. Secundò statutum, ut procuraciones, quæ olim præter victualia ante Tridentinum Concilium præstabantur, tùm demum deberentur, quando Archiepiscopi in propria persona visitarent, non per substitutos, seu delegatos, cap. 23. de censibus. Tertiò vetitum fuit Metropolitanis ne Provincias visitarent, antequam primùm diocesim suam universam visitavissent, dicto cap. 1. princ. de censib. in 6., ne majorem sollicitudinem habere viderentur de Suffraganeorum Ecclesiis, quibus

coe-

cæteroqui præsumitur suos Pastores prospicere, quam de propriis. Quartò decretum, ut eùm Archiepiscopus aliquam de diœcesibus suffraganeis visitare cœpit, numquam deinceps, sive totam, sive partem ejus visitaverit, possit causa visitationis reverti ad illam, nisi iterum suam diœcesim visitaverit, & jam visitationem aliarum suffraganeorum diœceseon absolverit, nisi eadem diœcesis nova visitatione gravi emergente de causa indiguerit, tùm verò vel visitationem Suffraganeus requisiverit, vel major pars Suffraganeorum probaverit, vel Romanus Pontifex causa cognita permiserit, dicto cap. 1. vers. *Ex quo*. Denique Concilium Tridentinum, cujus disciplina hodie servanda est, decrevit in cap. 3. sess. 24. de ref., ut à Metropolitanis etiam post plenè visitatam propriam diœcesim non visitentur Cathedralis Ecclesiæ, neque diœceses Suffraganeorum, nisi causa cognita, & probata in Concilio Provinciali. Ex quo nemo non videt causam, quare hodie minus frequentes sint Metropolitanorum in Provinciis visitationes, quia nimirum perrarò admodum Provincialia Concilia celebrentur.

Spectant hæc omnia ad curam, quam exhibent in Suffraganeorum Ecclesias Archiepiscopi, eisque majores Prælati. Quod si sermo sit de jurisdictione exercenda in subditos Suffraganeorum, duo distinguenda sunt tempora: illud primum, quo Archiepiscopi, eisque majores Prælati suffraganeas Ecclesias visitant; alterum deinde, quo non actu visitationem peragunt. Quando Prælati illi majores actu suffraganeas Ecclesias visitant, illa omnia liberè peragere possunt in subditos Suffraganeorum, quæ visitandi juri, & officio cohærent; quò pertinet in primis, quod dictum est, Archiepiscopos visitantes posse pœnitentes absolvere, pœnitentiis expiare, aut recreare indulgentiis, cap. 15. de pœn. & rem., cap. 1. eod. in 6., cap. ult. de cens. in 6., eademque ratione dispensare ab iis juris im-

pedimentis in foro interno, à quibus in eodem foro dispensare cuique Episcopo licet; item divinum Evangelium prædicare, reformare mores; quasi in his leniora quædam, & ferè paterna officia contineantur, ei non deneganda, qui ex benevolentia in fidelem populum, providentiaque verè Episcopali ad visitandum accedit. Ab iis verò, quæ vel ordinariam exhibent fori externi disciplinam, vel publicam Ecclesiæ politiam constituunt, quæ uno verbo visitandi officio minimè cohærent, Metropolitanis non consentientibus Suffraganeis abstinebunt, nisi ubi aut supplendus defectus Suffraganeorum sit, aut cohibendus excessus; unde non alios reos, quam notorios, ipsi punire poterunt, cæteros, corrigendos Episcopo Suffraganeo mandare, cap. ult. de censib. in 6. Hinc si quærat, an regulariter Archiepiscopus visitans possit adesse celebrationi conjugiorum, tanquam Parochi, vel Episcopi vices supplens juxta formam præstitutam in Tridentino Concilio sess. 24. cap. 1. de ref. matr., an possit Sacramentum Ordinis, Confirmationisve conferre, beneficia, vel Ecclesias erigere, unire, dividere, & his similia, negativè respondebimus; quòd hæc, & similia inter visitationis causas, & adjuncta minimè recenseantur, aliàs autem verum est, hujusmodi facultates in jure concessas Archiepiscopis nullibi deprehendi.

Quando verò non in actu visitationis Archiepiscopi sunt, regula generalis est, nullam illos jurisdictionem, aut potestatem posse in Suffraganeorum subditos exercere, can. 7. 8. caus. 9. quæst. 3., cap. 59. de appellation., cap. 8. de excess. Prælat., quod adeo verum est, ut si ad Archiepiscopum fuerit causa à Suffraganeo post appellationem interpositam devoluta, & velit Archiepiscopus Suffraganei sui subditum ad eam dirimendam delegare, subditus idem delegatus parere mandato delegatis Archiepiscopi non teneatur, cap. 11. de offic. judic. ordinar. Hæc tamen generalis regula plu-

plures habet in jure probatas exceptiones. Nonnulli scripserunt, posse Archiepiscopum etiam extra visitationis actum indulgentias in tota Provincia concedere, ex eo quod in cap. 15. de pœnitent. & remiss. rescriptum fuit, Archiepiscopum liberè per totam Provinciam ea facultate uti posse. Ego tamen vereor, ne id ad tempus visitationis contrahi debeat: neque enim illa particula liberè supervacua dici posset, quando ad illud tempus ea potestas coërceatur; siquidem qui Honorium III. in proposito consulebat (quis fuerit minimè constat), dubitare adhuc poterat, an præsentem, & non negligente Suffraganeo, ea facultas Archiepiscopo visitanti competeret, præsertim quòd Honorius III. admodum sollicitus fuerit, ne Archiepiscopi, & Episcopi liberiùs, ampliùsve jurisdictionem suam extenderent, uti liquet in conspectu capituli 26. de privilegiis: neque novum est in jure Pontificio, particulam liberè referri ad Archiepiscopum visitantem, & certam explicantem facultatem, etiam si nihil sit Ordinarium negligentia imputandum, cap. ult. de censibus in 6. Juri magis consonat illa regula generalis exceptio, qua traditur, Metropolitanos tùm in subditos Suffraganeorum posse exercere jurisdictionem, eùm eam consuetudine acquisiverint, cap. 13. de foro competente, cap. 1. vers. *Nec etiam* eod. tit. in 6., cap. 1. de pœnis in 6. Egregium consuetudinis exemplar indicatur apud Orientales, non Metropolitanos, sed Patriarchas; vetus enim illis mos fuit, non schismatica usurpatione investus, sed ritè, & sine ulla contradictione probatus, ut, eùm Monachorum cœnobia in diœcesibus sui Patriarchatus erigerentur, eadem eximerent abs jurisdictione Ordinariorum, suæque jurisdictioni immediatè subjicerent, quod jus *Stauropogii* appellant, de quo videtur Thomassinus de veteri, & nova disciplina, tom. 1. lib. 1. cap. 9., & Christianum Lupum in scholiis, & notis ad Canones Conciliorum tomo 3.

editionis Bruxellensis pag. 953. Adde huic consuetudinem aliquot majorum Episcoporum, qui poterant ex diœcesi Suffraganeorum quosdam clericos seligere, quos ipsi inconsultis etiam Suffraganeis ordinarent. Hujusmodi fuit Episcopus Carthaginensis respectu Ecclesiarum Africa, uti constat ex Concilio Carthaginensi III. cap. 45. Hujusmodi fuit Constantinopolitanus Patriarcha in Ecclesiis Orientalibus, uti colligitur ex Novella 3. Justiniani cap. 1. Altera juri conformis exceptio est, si agatur de Vicario generali Suffraganei in suo Vicariatus officio delinquente; eodem enim modo in his causis in Vicarium jurisdictionem exercet Archiepiscopus, quo in delinquentem Episcopum exerceret, cap. 1. de offic. vicar. in 6. Præterea ex cap. 13. vers. *Ceterum* de offic. judic. ordinar. intelligimus, si Canonici sine causa cessaverint à divinis, proposita contra eos ab Episcopo apud Metropolitanum querela, posse Metropolitanum in eosdem animadvertere. Non est tamen meo iudicio singularis hæc causa; neque enim puto, si de aliis improbis Canonorum factis, aut si de aliarum personarum criminibus ageretur, in quibus mallet Ordinarius rem totam in arbitrium Metropolitanum conferre, ullam proponi posse adversus Archiepiscopum exceptionem, argumento cap. 1. de foro compet. in 6. in illis verbis: *absque diœcesanorum suorum voluntate*. Latissimè autem patet exceptio regula, quæ postulat, ut in causis appellationum maxima sit in subditos Suffraganeorum Archiepiscopi jurisdictione. Quamquam enim olim appellationes ad Provinciale Concilium deducebantur, can. 2. 4. 5. caus. 11. quæst. 3., deinde tamen obtinuit, præsertim quum infrequens esse cœpit earundem Synodorum usus, ut Metropolitanus iudicio suo aut justas confirmaret, aut iniquas emendaret Suffraganeorum sententias, cap. 11. & 13. de offic. jud. ordinar., cap. 1. eod. tit. in 6., cap. 1. de foro compet. in 6., cap. 3. de appellation. in 6., cap. 7. de sen-

sentent. excom. in 6. Id & in civilibus, & in criminalibus causis admissum est: sed in criminalibus major in Tridentino Concilio visa fuit Archiepiscopalis potestatis ratio; quamquam enim civiles causæ ex Concilii disciplina, ubi appellatione proposita ad Sedem Apostolicam deductæ fuerint, minoribus dignitatibus delegari valeant, seu iudicibus Synodalibus, quemadmodum superius suo loco observandum fuit; criminales tamen causæ non aliis delegari debent, quam Metropolitanis, vel Metropolitanorum Vicariis Generalibus, vel uni ex vicinioribus Episcopis, eorumve Vicariis, quoties aut Metropolitanus, ejusve Vicarius suspectus fuerit, aut ab iis jam fuerit appellatum, aut distent ultra duas legales dietas, sess. 13. de reform. cap. 2.

Frequens hodie est in foro appellationum ab Episcopis ad Archiepiscopos induendarum disciplina, in qua ea ferè omnia admittuntur, quæ in eadem appellationum materia Romanum jus definitiverat. Quædam tantùm generalia, & quidem paucis in præsentia attingam, quæ Pontificio jure aut probata fuerunt specialiter, aut adjecta, aut in aliam judicii figuram, quod tamen perrarò contigit, immutata. Ista omnia vel ad formam appellandi pertinent, vel ad iudicis personam, ad quem fit appellatio, vel ad causam appellationis, vel denique ad ejusdem appellationis effectus.

Quod spectat appellandi formam, debet in primis appellatio fieri intra decem dies à prolata, agnitaque sententia, can. 28. caus. 2. quæst. 6., cap. 32. in fine de electione, cap. 15. de sentent. & re judic., cap. 8. de appellat. in 6., & quidem in scriptis, cap. 1. eod. tit. in 6., quamquam opus non sit, ut appellationis libellus coram eo, à quo appellatur, recitetur, cap. 9. eod. tit. in 6., imò neque ut in curia Ordinarii libellus exaretur, quoties justus metus gravatum appellansem deterreat, cap. ult. de appellatione. Item in eo libello generaliter saltem exprimendæ sunt causæ, quare

interponatur appellatio, ut facilè Metropolitanò constet, an ea excipienda sit, an rejicienda, argumento capituli 38. eod. Exarato libello apostoli, sive litteræ dimissoriæ, petendi sunt intra triginta dies, quos Ordinarius concedere intra idem tempus tenetur, ita ut iis instanter petitis, nec concessis, valeat Metropolitanus nihilominus appellationem admittere, cap. 1. & 6. eod. tit. in 6., Clement. 2. eod. Distinguunt Pragmatici varias apostolorum species, alios enim dicunt *conventionales*, quoties colligantes communi consensione appellationem instituunt; alios *testimoniales*, quorum nomine venit scriptura, ex qua probatur, appellationis interpositæ certos esse testes sive publicos, sive privatos honestos, & quibus non nisi temerè fides denegaretur; alios *dimissorios*, ita nimirum compositos, ut inde liqueat, Ordinarium litigantes æquo animo à se, id est à foro suo, dimisisse, & appellationi adhæsisse; alios *refutatorios*, ita compositos, ut inde liqueat, Ordinarium nihil deferre appellationi; alios denique *reverentiales*, ex quibus constat, Suffraganeum non aliàs, quam ob reverentiam erga Metropolitanum, appellantes ad Metropolitanum dimittere, proptereaque appellationi vix consentire, proptereaquod ex intima animi sententia putet, appellationi locum minimè existere. Parum autem interest, cujus generis apostoli sint, ut ritè appellatio introducatur. Tantùm in eo discrimen est, quod, si Ordinarius apostolos concedat, quibus liqueat, eum appellationem, & causas appellandi probasse, & non ægrè litigantes ad Metropolitanum dimisisse, tunc ad Metropolitanum totius dirimendæ causæ potestas devolvatur usque ad sententiam definitivam, etiam si tantùm ab interlocutoria appellatio interposita fuisset, at verò, si tales apostoli sint, quos Ordinarius ægrè concedere se fateatur, appellationi repugnando, ex. gr. profitendo, se illos concedere ob unam reverentiam, qua suum Archiepiscopum

colit, tunc suscepta appellatione apud Metropolitanum ab interlocutoria, ea reformata, aut confirmata, litigantes ad Ordinarium remittantur, ut causam ipse persequatur, & absolvat, cap. 5. de appellatione. in 6., quasi post refutatorios, vel reverentiales apostolos non omninò abdicavisse jurisdictionem suam Ordinarius videatur, in ceteris autem apostolorum generibus causam universam in fidem, & prudentiam Archiepiscopi retulisse. Obtentis apostolis, tempus, quo introducenda est appellatio, in jure Pontificio non est definitum, quod propterea definire pro arbitrio, & prudentia sua poterit Ordinarius, à quo fuerit appellatum, cap. 4. de appellatione; quamquam verum sit, ad totam dirimendam causam præstitutum fuisse appellanti regulariter annum, &, si causa quædam evidens, & necessaria prorogandis sit, biennium, cap. 12. de rescriptis, cap. 5. de appellatione., Clement. 3. eod. tit., nisi appellans coram Judice, ad quem appellatum est, gravissimas alleget causas, ex quibus adhuc prorogandum sit tempus per restitutionem in integrum, cap. 8. eod. tit. Appellanti quoque imminet obligatio, acta in priore iudicio propriis impendiis apud Archiepiscopum exhibendi, etiam si contra ipsum appellansem gesta sint, Concilio Tridentino sess. 24. de reform. cap. 20., sine ullo discrimine, an qui appellat, actor in primo iudicio fuerit, an reus, propterea quod appellans, etiam si reus in primo iudicio fuerit, atque conventus, semper tamen in iudicio appellationis actoris personam sustinet. Quæ omnia si non impleantur intra legitimum tempus, tanquam deserta appellatio habebitur, poteritque Ordinarius vel ad ulteriora in causa procedere, si ab interlocutoria, vel sententiam executioni mandare, si à definitiva sententia fuerit appellatum.

Persona illius, ad quem appellatio est facienda, proximus superior est, ex. gr. Archiepiscopus, si Episcopus, Pri-

mas, si Archiepiscopus sententiam dixerit: quod verum est, nisi Ordinarius, tanquam Delegatus Apostolicus sententiam pronunciaverit; tunc enim erit ad delegantem Pontificem Maximum appellandum. Quid verò, si Episcopus utraque polleat potestate, & ordinaria, & delegata? Id evenit hodie in nonnullis causis, in quibus in Concilio Tridentino cautum est, ut Episcopi etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati procedant. Summi iidem Pontifices in hac jurisdictione Ordinariis adjicienda non eo fuisse videntur animo, ut ordinariæ iudiciorum formæ detraherent, sed potius ut major quidam honos à subditis Ordinario, ejusque sententiæ deferretur, nisi dicere malis, clausulas illas cumulatæ potestatis ad cautelam adjectas fuisse, cum ageretur de quibusdam causis, de quibus non satis apertè constaret, an reservatæ essent, necne, Pontifici Maximo. Quamobrem concludemus, ferè in illis ritè adhuc Metropolitanum appellari, cap. 12. de offic. iudic. ordin. Dixi ferè, ut exciperem quosdam casus, à quibus hoc in loco recensendis abstinco; proptereaquod non absimilis disputatio erit inferius instituida, cum agatur de jurisdictione Capituli Cathedralis Ecclesiæ Sede Cathedrali vacante. Nimirum in hac quæri solet, num jurisdictionis Episcopo competens in vim Pontificiarum delegationum transeat Sede vacante in Capitulum, eodem modo, quo transit jurisdictionis ordinaria. Profectò utraque disputatio ex eisdem principiis pendet; quamobrem in præsentia dicere sufficiat, iis omnibus in casibus posse à sententia Episcopi appellari ad Metropolitanum, in quibus, si Sedes Episcopalis vacaret, Capitulum jurisdictionem Episcopalem exerceret; è contrario non posse ad Metropolitanum appellari, quibus in causis nulla esset pœnès Capitulum, vacante Sede, jurisdictionis. Potest autem Archiepiscopus vel per se in causa appellationis procedere, vel alteri causam dirimendam mandare, etiam

subdito sui Suffraganei, cap. 11. de offic. jud. ordin., cap. 1. eod. tit. in 6., quod verum est, quoties jam causa ad ipsum fuerit introducta appellatione devoluta. Cæterum regulariter nequit, nisi aliud postulet consuetudo, vel certa singularis ratio provinciæ, Vicarium constituere in diœcesi Suffraganei instructum generali mandato, ut, quotiescumque sese offerat occasio, causas appellationum excipiat; imò ubi singularis hæc viget consuetudo, vel urget ratio, non poterit Vicarius ita constitutus ad inhibitiones progredi adversus Ordinarium, nisi ad Metropolitanum appellationis interpositæ causa pervenerit, dicto cap. 1. de offic. ordin. in 6. Opportunum quoque fuit deffinire, ne Archiepiscopi causas ad se per appellationem devolutas alibi dirimant, quam in civitate, aut diœcesi sua, aut in diœcesi illa, in qua appellatum extiterit, vel causæ ipsæ consistere dignoscuntur, cap. 5. de offic. ordin. in 6.

Omnis appellandi causa est vel defectus, vel excessus Ordinarii: defectus, si nolit de causa cognoscere, vel in ea procedere, quod vulgò appellant denegationem justitiæ, argumento capituli 1. de supplen. neglig. Prælat., excessus, si sententiam iniquam proferat. Quamquam enim in iudicio appellationis litigantes inter se controversiam movere videantur; tota tamen quæstio versatur contra iudicem, à quo appellatum fuit, ejusdem sententiam, aut factum. Multum autem refert, an deffinitiva, an interlocutoria sententia sit; siquidem à deffinitiva semper appellatio conceditur, sive de gravi, sive de minima re lata fuerit, cap. 11. de appellation., quidquid olim ex singularibus causis sancientum voluerit Justinianus in civilibus rebus ad subditos latè patentis Imperii pertinentibus, can. 28. propè medium caus. 2. quæst. 6., seu Novella 23., ubi vetuit, ne ex remotissimis provinciis minimarum rerum quæstiones ad Imperialem urbem referrentur, data certis Ma-

gistratibus Provincialibus auctoritate, ut eas supremo iudicio in provincia deffinirent; quæ sanè supremi iudicii auctoritas nullibi in jure Episcopis concessa videtur, ut propterea ab eorundem iudicio appellari semper possit. Ab interlocutoria verò sententia tum demum conceditur appellatio, quando vel deffinitivæ vim habet, vel litiganti detrimentum infert irreparabile, cap. 1. de appellation., cap. 1. eod. tit. in 6., Concilio Tridentino sess. 24. de reform. cap. 20. A futuro gravamine, quod nondum gravamen dici potest, sed potius gravaminis metus, appellatio non conceditur; quamobrem ex sola allegatione suspicionis adversus iudicem non appellatur, nisi primùm coram eodem iudice suspicionis causæ probentur, & nihilominus iudex iis insuper habitis causam persequatur, cap. 43. & 61. de appellation. Neque his contrarium est, quod vulgò dici solet, juxta sacros canones quandoquæ posse appellari, sive ante litis contestationem, sive post litem contestatam, sive in prolatione sententiæ, sive post sententiam pronunciatam, juxta capitulum 12. de appellation. Etenim quod in eo capite traditur, pertinet ad eum, qui suspectum delegatum iudicem dicit, cui propterea etiam ante litem contestatam appellandi facultas conceditur, quoties idem delegatus nihilominus velit in causa procedere; quia in primis vel iste processus in causa certum gravamen infert; deinde singulare est in iudicibus delegatis, non apud ipsos suspicionis causas esse probandas, uti superius dictum est, cap. 41. & 61. de appellation., cap. 27. vers. *Cum verò* de offic. jud. deleg. cap. 4. eod. tit. in 6. Addere etiam possum, fortè singulare quidpiam recipiendum esse adversus delegatos, qui ab uno dumtaxat ex colligantibus peti solent, altero ignorante, aut invito, contra quos propterea faciliùs recusatio admittebatur, præsertim temporibus Alexandri III., quibus certum non erat speciali lege præstitutus ha-

ben-

bandus delegandorum iudicum delectus, qualem deinde habendum esse voluit Bonifacius VIII. in cap. 11. de rescriptis in 6., & pressius deffinivit Concilium Tridentinum in sess. 25. de ref. cap. 10., imò & olim hujusmodi appellationes quandoquæ faciendæ non propriè appellationes dicebantur, sed singulari nomine *provocationes ad causam*, cap. 5. de appellat. Præterea ut æqua dicatur appellandi causa, duo concurrere necesse est; primùm, ut Ordinarius ita iniquè iudicaverit, ut iudicium suum retractare nolit, aut nequeat. Hinc si per interlocutoriam damnum ingerat uni ex colligantibus, cui aliàs appellatio concederetur, appellatio denegatur, imò & interposita, nondum tamen ad superiorem introducta, cessat, quoties Ordinarius damnum reparat, & nulla possit adversus Ordinarium obesse suspicio fraudis, cap. 60. de appellat. Alterum est, ut nec dolus, nec culpa appellanti imputetur. Sanè imputaretur culpa, quoties legitimum tempus præterlabi sine-ret; dolus, si confessus, aut in flagranti deprehensus in causa criminali, aut in causa civili evidentibus, seu notoriis probationibus damnatus appellaret, cap. 13. 14. 61. §. *Porro* de appellat., cap. 3. vers. *Si autem* eod. tit. in 6., nisi tamen in istis adhuc certa nec improbabilis ratio admittendam esse appellationem suaderet, putà, quia confessus allegaret, confessionem suam metu extortam fuisse, vel iudicem modum legitimum in pœna inferenda excessisse, vel similia.

Interpositæ, & legitimo tempore introductæ appellationis effectus is est, ut, quemadmodum Ordinarius, à quo fuit appellatum, aut supersedere ab ulteriore processu, si interlocutoriam, aut executione sententiæ, si deffinitivam sententiam protulerit, abstinere debet, adeo ut ipsi inhiberi possit à Metropolitanò, ne quidquam interea gerat sub gravibus pœnis, quales designantur in Concilio Tridentino sess. 25. de ref. cap. 3.,

ita tota causæ discussio ad superiorem ad quem appellatum est, devolvatur. Et quidem superioris officium in eo versabitur, non solum ut de causa iudicet, qualis in primo iudicio erat adstructa, sed etiam de iis, quæ causam ipsam sequuntur, seu veluti adnexa causæ cohærent, ut in priore iudicio ommissa. Hinc si tertius quidam aut accedere velit, aut vocandus sit ad causam; & accedere, & vocari poterit coram Metropolitanò. Quid verò, si deessetam fuisse appellationem conventus proponat, proindeque nullam amplius esse posse Metropolitanam jurisdictionem, & is, qui appellaverit, inficitur? Hoc iudicium pendebit à Metropolitanò, quoties jam coram illo introducta appellatio fuerit, & ipse inhibuerit Suffraganeo, ne quidquam amplius de controversia attingat. At si interposita appellatio necdum introducta fuisset, aut introducta quidem, sed sine inhibitione à Metropolitanò recepta; arbitror, seu Suffraganeo, seu Metropolitanum posse de ea litis parte cognoscere, & fieri præventioni locum. Sunt tamen causæ quædam, in quibus, appellatione non obstante, sententia Ordinarii suam habet executionem, & appellatio illum tantum effectum nascitur, ut Metropolitanus in causa cognoscat, & si iniquam iudicaverit sententiam ab Ordinario prolatam, illam revocet, omniaque in integrum restituendo gesta rescindat. Unde vulgò traditur, in hoc causarum genere appellationem devolutivum tantum, non suspensivum effectum habere. Hujusmodi causæ ad tria summa capita reducuntur. Primum est, quando sententia ipsa nullam ulteriorem executionem expectat, sed secum repente trahit, uti contingit in sententia excommunicationis, suspensionis, & interdicti, cap. 27. 53. vers. *verum* de appellation., cap. 40. de sentent. excom., & cap. 20. eod. tit. in 6., sunt enim causæ istæ ejus generis, ut sola sententia omnia proficiantur, quin ulterior sententiæ executio post factam pronun-

nunciationem expectanda sit; quamobrem nec repugnat, censuris notatos appellantes interpositis cautionibus absolvi, cap. 25. de appellation., quæ sanè absolutio inutilis omninò esset, si censura ipsa abs iudice in primo iudicio illata in suspenso maneret. Alterum est, quando utilitas Ecclesiæ gravis non patitur sententiam diu in suspenso manere, argumento legis unicæ cod. si de momentaria possessione, uti evenit in eo casu, quo Episcopus, Parocho inidoneo remoto, Vicarium causa gerendi Parochialis officii substituat, Concilio Tridentino sess. 21. de ref. cap. 6., aut quo Episcopus quemquam residentia legibus non parentem, & contumacem à beneficiis præsertim Parochialibus removeat, aliumque sufficiat, cap. 6. de cleric. non resid., Concilio Tridentino sess. 23. de ref. cap. 1. in fine, aut quo Episcopus occasione publicarum solemnitatum in-

ter clericos, religiososve, deffiniat, quis cui præcedat, ne interea sacra turbentur, Concilio Tridentino sess. 25. de regularibus, cap. 13. Postremum est, quando Episcopus non in figura iudicii sententiam profert, sed extra ordinem ex officio corrigit notorios quosdam excessus ad publica advertenda scandala, uti contingit in specie capitis 14. sess. 25. de ref. in Concilio Tridentino, ubi eo ipso, quo mandatur Episcopis, ut procedant adversus clericos concubenarios sine strepitu, & figura iudicii, mandatur etiam, ne quævis appellatio sententiæ executionem impediatur, aut suspendatur. Id etiam generaliter contingit, cum Episcopus visitans diocesim cleri mores in ipso visitationis actu pastoralis potius adfectione, quam judiciali censura reformatur, cap. 13. de offic. iud. ordin., Concilio Tridentino sess. 24. de reform. cap. 10.

CAPUT IV.

De Archiepiscoporum, Primatum, & Patriarcharum insignibus.

Huc referendus est titulus de auctoritate, & usu pallii, lib. 1. tit. 8.

SI quis à me percunctaretur, an Archiepiscoporum, cæterorumque superiorum Antistitum munus in onere potius, an in honore consistat, vererem ego cum Augustino in can. 11. caus. 8. quæst. 1., ne æquè gravissimum onus, ac præclarum decus in eo officio agnoscerem. Id potissimum veluti symbolis demonstrant Archiepiscopalia insignia. Ut enim omittam insignia illa recensere singularia Patriarcharum Græcorum, qualis erat fax ante ipsos præferenda, singulari etiam privilegio concessa Archiepiscopis Bulgaricæ, & Cypri, quemadmodum Balsamon in Melete testatur, duo sunt hodie communia Patriarchis, Primatibus, & Archiepiscopis universis, pal-

lium, & crux ante illos incedentes erigenda, quamquam aliquando ex singulari Pontificis Maximi privilegio etiam inferioribus quibusdam Episcopis, licet perrarò, concessa deprehendantur, toto tit. de auctorit. & usu pallii, cap. 23. de privileg., Clement. 2. eod. tit. Nimirum pallium Regale est insigne, in quo honor Archiepiscopalis ostenditur; Crux verò christianæ patientiæ argumentum, quo onus Archiepiscopi designatur.

Sive de cruce, sive de pallio Archiepiscopali sermo sit, hoc initio statui potest generale principium: scilicet fuisse olim utrumque insigne Pontificis Maximi, quod deinde majoribus Episcopis, qui propiùs ad Pontificem eundem ac-

cederent, & in Episcopos saltem nonnullos jurisdictionem exercerent, ex speciali liberalitate concessum est. Multa sanè inde derivant consecratoria. Primum est, jus & pallii, & crucis privilegiorum esse, eandemque de eo capi semper interpretationem debere, quæ capitur in iuribus privilegiariis universis, cap. 23. de privilegiis, Clement. 2. eod. tit. Secundum est, concedi solere Legatis Apostolicis insigni quadam legatione unà cum maxima jurisdictione fungentibus. Tertium est, concedi solere Vicariis Apostolicæ Sedis, cap. 1. ut lite pendente. Quartum est, exinde intelligi commodissimè, quare Archiepiscopis universis concedatur; quia nimirum in Episcopos Provinciales vices quodammodò gerunt Apostolicæ Sedis, dicta Clement. 2. de privilegiis. Quintum est, Archiepiscopos jure crucis ante se deferendæ, palliique gestandi tantum gaudere in provincia, non extra provinciam, quod tantum intra provinciam vice Sedis Apostolicæ fungantur. Sextum est, Archiepiscopos, præsentem Pontificem Maximo, vel ejus Legato, nec pallio, neque elata cruce uti posse, quasi cesset Vicaria illa Archiepiscopalis persona, ubi per se, vel per Legatum suum extra ordinem missum Pontifex Maximus præsens adest. Septimum est, translato Archiepiscopo ad alium Episcopatum jus competens ex vi Archiepiscopalis depositæ dignitatis expirare, nec propterea pallii pristino jure potiri, aut pristino jure efferendæ crucis, nisi Ecclesia, ad quam translatus fuerit, simili metropolitana dignitate polleat. Octavum, & postremum est, jus pallii, & crucis non fieri commune Coadjutori Archiepiscopi, etiam si datus fuerit cum jure futuræ successionis; ita postulante privilegii natura, quæ non patitur, jura singularia de persona in personam facile extendi.

Jam verò ut specialiter nunc & de cruce, & de pallio disseram, ajo in primis, delationem erectæ crucis insigne

olim fuisse Pontificum Maximorum, quod primum ab ipsis concessum fuisse Legatis conspicua quadam legatione fungentibus, inde Patriarchis, ac Primatibus demonstrat Thomassinus in parte 4. disciplinæ ecclesiasticæ lib. 4. cap. 39., cap. 23. de privileg. Visum paulatim fuit, ut simili prærogativa donarentur illi, qui vi sui Episcopatus Vicarii Apostolici dicebantur. Hinc Archiepiscopus Eboracensis in tota Anglia incedens ex singulari privilegio crucem ante se defererebat, cap. 1. ut lite pendente. Tandem id universis Archiepiscopis commune factum est, Clement. 2. de privileg., ex qua etiam constat, delationem crucis in tota provincia Archiepiscopo permitti, etiam si de locis agatur abs jurisdictione ejus exemptis; in istis enim in vestigium saltem veteris potestatis Metropolitanæ honor, & reverentia debetur. Illud Archiepiscopis, iisve majoribus Prælatibus observandum est, ut extra suam provinciam eo jure nunquam utantur, argumento cap. 5. de auctorit., & usu pallii, proindeque qui Archiepiscopi, vel Primates, vel Patriarchæ in partibus nominantur, ab eisdem insignibus abstinere debeant, quod extra provinciam constituti perpetuò sint; imò etiam si ad aliam provinciam, aut diocesim invitentur, non poterunt facultatem à Diocesano invitante iis insignibus utendi obtinere; siquidem usus insignium extra provinciam non tam prohibetur, ne fraus fiat jurisdictioni Diocesanorum, quam ne privilegia singularia à Pontifice Maximo concessa latius extendantur. Præterea observandum est, ne in provincia quidem eo jure Archiepiscopus, iisve majores Prælatos uti posse, quoties, uti superius dictum est, vel adsit Pontifex Maximus, vel Legatus à latere, vel alius Pontificus Legatus, qui tamen utatur insignibus Apostolicæ dignitatis, dicto cap. 23. de privilegiis. Denegantur item insignia deferendæ crucis coadjutoribus illorum Prælatorum, etiam si jus habeant futuræ suc-